

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13.10.2015 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu w IV Wydziale Karnym Odwoławczym w składzie:

Przewodniczący SSO Leszek Matuszewski (spr)

Sędziowie: SSO Ewa Taberska

SSO Małgorzata Winkler-Galicka

Protokolant: apl. sąd. Natalia Polipowska

przy udziale A. K. Prokuratora Prokuratury Okręgowej w Poznaniu, po rozpoznaniu w dniu 13.10.2015r. sprawy **K. P.** oskarżonego o popełnienie przestępstwa z art. 278 § 1kk i inne, na skutek apelacji wniesionej przez oskarżonego od wyroku Sądu Rejonowego w Gnieźnie z dnia 22.04.2015r., sygn. akt IIK 710/14

na podstawie art. 439§ 1 pkt 11 kpk uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Gnieźnie

M. G. L. E. T.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 22 kwietnia 2015 r. Sąd Rejonowy w Gnieźnie uznał K. P. za winnego czynu kwalifikowanego z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k i za ten czyn wymierzył karę 1 roku i 2 miesięcy pozbawienia wolności.

W przepisany prawem terminie apelację od powyższego wyroku wywiódł oskarżony zarzucając Sądowi I instancji naruszenie art. 374 § 1 k.p.k. poprzez rozpoznanie sprawy pod nieobecność oskarżonego stanowiące bezwzględną przesłankę odwoławczą z art. 439 § 1 pkt 11 k.p.k. oraz błąd w ustaleniach faktycznych przejawiających się w niezasadnym przyjęciu, że oskarżony dopuścił się zarzucanego mu czynu.

Podnosząc powyższe zarzuty oskarżony wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd zważył, co następuje:

Apelacja oskarżonego okazała się zasadna.

Przed dokonaniem merytorycznej oceny złożonego przez oskarżonego środka odwoławczego właściwym jest skrótowe przedstawienie stanu faktycznego niniejszej sprawy w kontekście podnoszonego przez skarżącego zarzutu związanego z wystąpieniem w niniejszej sprawie bezwzględnej przesłanki odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 11 k.p.k.

Analiza akt niniejszej sprawy potwierdziła podnoszoną przez oskarżonego okoliczność, iż Sąd Rejonowy przeprowadził rozprawę główną w dniu 22 kwietnia 2015 r. pod nieobecność oskarżonego, a po zamknięciu przewodu sądowego w tym dniu wydał zaskarżony przez oskarżonego wyrok. Zauważyć należy, iż oskarżony został prawidłowo zawiadomiony o wskazanym powyżej terminie rozprawy. Z tego też względu Sąd na podstawie art. 376 § 2 k.p.k. postanowił przeprowadzić rozprawę pod jego nieobecność z uwagi na fakt uprzedniego złożenia przez oskarżonego wyjaśnień w sprawie oraz nieusprawiedliwienia jego nieobecności. Po ogłoszeniu zaskarżonego wyroku oskarżony przedłożył jednak odpowiednie dokumenty, z których niezbitnie wynika, że od dnia 27 marca 2015 r. do dnia 5 maja 2015 r. był on zatrzymany na terenie Danii i przebywał w tamtejszym zakładzie karnym. Okoliczność ta uniemożliwiła stawienie

się przez oskarżonego na wyznaczony termin rozprawy. W związku ze złożonym przez oskarżonego wnioskiem Sąd Rejonowy w Gnieźnie wydał w dniu 21 maja 2015 r. postanowienie w sprawie sygn. akt II K 710/14, mocą, którego przywrócił oskarżonemu termin do złożenia wniosku o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia zapadłego w sprawie wyroku. Po uzyskaniu uzasadnienia ww. wyroku oskarżony w dniu 29 czerwca 2015 r. złożył skutecznie apelację w niniejszej sprawie.

Sąd odwoławczy uznał za słuszne twierdzenia skarżącego w zakresie, w jakim podnosił on wystąpienie w sprawie bezwzględnej przesłanki odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 11 k.p.k., co skutkowało uchyleniem zaskarżonego wyroku i przekazaniem sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania. Jednocześnie stwierdzenie powyższego uchybienia uczyniło bezprzedmiotową kontrolę przedmiotowego wyroku w zakresie zarzuconego przez oskarżonego błędu w ustaleniach faktycznych.

Podstawowym problemem, który wystąpił w toku rozpoznania niniejszej sprawy stanowiła zmiana przepisów proceduralnych, która weszła w życie z dniem 1 lipca 2015 r. i związana z nią zmiana regulacji w zakresie obowiązkowej obecności oskarżonego na rozprawie głównej. Należy, bowiem zauważyć, iż w dniu 22 kwietnia 2015 r., w którym oskarżony nie był obecny na rozprawie obowiązywał przepis art. 374 § 1 k.p.k. zgodnie, z którym obecność oskarżonego na rozprawie głównej była obowiązkowa, jeżeli ustawa nie stanowiła inaczej. Na podstawie art. 376 § 2 k.p.k. sąd mógł jednak prowadzić rozprawę pod jego nieobecność, jeżeli oskarżony zawiadomiony o terminie rozprawy odroczonej lub przerwanej nie stawiał się na tę rozprawę bez usprawiedliwienia. Po dniu 1 lipca 2015 r. przepis art. 374 § 1 k.p.k. uległ preredagowaniu. Aktualne brzmienie wskazanego przepisu wskazuje na to, że oskarżony ma prawo brać udział w rozprawie, a przewodniczący lub sąd mogą uznać jego obecność za obowiązkową. Doszło zatem do diametralnej zmiany przepisów regulujących obecność oskarżonego na rozprawie głównej, w wyniku której obecność ta co do zasady, stała się uprawnieniem, a nie obowiązkiem oskarżonego. Pomimo tak odmiennego uregulowania kwestii nieobecności oskarżonego na rozprawie głównej ustawodawca pozostawił niezmienną treść art. 439 § 1 pkt 11 k.p.k., który w dalszym ciągu wskazuje, że rozpoznanie sprawy podczas nieobecności oskarżonego, którego obecność była obowiązkowa obliguje sąd do uchylenia wydanego w sprawie orzeczenia. W obecnym stanie prawnym bezwzględną przesłanką odwoławczą będzie zatem nieobecność oskarżonego, na rozprawie, na której sąd uznał jego obecność za obowiązkową w myśl art. 374 § 1 k.p.k.

W związku z występującymi w doktrynie wątpliwościami w zakresie wykładni art. 439 § 1 pkt 11 k.p.k. po dniu 1 lipca 2015 r. Sąd Najwyższy wskazał, że z dniem 1 lipca 2015 r., wobec nowej treści art. 374 § 1 k.p.k. (znowelizowanego przez art. 1 pkt 120 ustawy z dnia 27 września 2013 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2013 r. poz. 1247), nieobecność oskarżonego na rozprawie głównej przestała być obowiązkowa (poza wyjątkiem wskazanym w art. 374 § 1a k.p.k.), a w konsekwencji, ewentualne uchybienia z tym związane, choć zaistniałe wcześniej, z tym dniem straciły charakter bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 11 k.p.k. (Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 lipca 2015 r. w sprawie sygn. akt III K 375/14). We wskazanym postanowieniu Sąd Najwyższy wskazał, iż ustawodawca w przepisach przejściowych wskazywanej ustawy nowelizacyjnej nie przyjął rozwiązania, iż postępowania karne toczą się w określonym czasie według "starych" lub "nowych" przepisów procesowych. Niemniej jednak w przepisach przejściowych wskazano, że w sprawy, w których wniesiono akty oskarżenia przed dniem 1 lipca 2015 r. generalnie toczą się według dotychczasowych przepisów procesowych, ale z wyjątkami, którymi są między innymi właśnie przepisy o obecności oskarżonego na rozprawie. W związku z powyższym uchybienie to z dniem 1 lipca 2015 r. ma charakter jedynie względnej przyczyny odwoławczej, które skutkowało może uchyleniem wydanego wyroku w sytuacji wykazania jego wpływu na treść skarżonego orzeczenia.

Sąd Odwoławczy znając treść wskazanego powyżej orzeczenia uznał jednak, iż prawidłowość zastosowania przez sąd przepisów proceduralnych należy oceniać w zgodzie z regulacją prawną obowiązującą w dniu przeprowadzenia poszczególnych czynności oraz w dniu wydawania zaskarżonych rozstrzygnięć w sprawie. W niniejszym postępowaniu, w dniu 22 kwietnia 2015 r. obowiązywała zasada, zgodnie z którą obecność oskarżonego na rozprawie głównej była co do zasady obowiązkowa. Wykazanie przez oskarżonego niemożności przybycia na wyznaczony termin rozprawy i jej usprawiedliwienia czyniła zatem wadliwą czynność sądu związaną z zastosowaniem

w sprawie art. 376 § 2 k.p.k. i przeprowadzeniem postępowania pod nieobecność oskarżonego. Jak powyżej wskazano przepis art. 439 § 1 pkt 11 k.p.k. wskazuje wciąż, że rozpoznanie sprawy podczas nieobecności oskarżonego, którego obecność była **obowiązkowa** stanowi bezwzględną przesłankę odwoławczą. Skoro zatem na gruncie obowiązujących poprzednio przepisów oskarżony miał obowiązek uczestniczenia w rozprawie głównej to zdaniem sądu odwoławczego późniejsza zmiana przepisów w tym zakresie nie może konwalidować tej nieprawidłowości. Zasadę generalną, wyrażoną również w art. 27 cytowanej ustawy nowelizacyjnej, zgodnie z którą proces karny "chwytą w locie" zmiany przepisów proceduralnych ma zdaniem sądu odwoławczego zastosowanie do wszelkich rozstrzygnięć i czynności przeprowadzonych dopiero po dniu 1 lipca 2015 r. Niezakończone sprawy, które zostały wszczęte przed 1 lipca 2015 r. po tej dacie toczyć się muszą według nowych, znowelizowanych przepisów, co jednak nie może wpływać na działania sądu podjęte przed tą datą, w zgodzie z ówczesnie obowiązującymi przepisami ustawy. Wprawdzie nowelizacja przepisów kodeksu postępowania karnego od dnia 1 lipca 2015 r. wiąże również sąd odwoławczy w trakcie kontroli instancyjnej niemniej jednak nie może ona rzutować na ocenę prawidłowości procedowania sądu I instancji przed dniem jej wejścia w życie. Postępowanie odwoławcze ma na celu skontrolowanie m.in. poprawności przeprowadzenia procesu karnego, które ocenione winno zostać na podstawie stanu prawnego obowiązującego na etapie rozpoznania sprawy i podjętych w tym celu czynności oraz decyzji procesowych.

Należy podkreślić, iż w niniejszej sprawie nie tylko zaskarżone rozstrzygnięcie sądu w przedmiocie przeprowadzenia rozprawy pod nieobecność oskarżonego, ale także wywiedzenie w sprawie apelacji dokonane zostały na gruncie przepisów poprzednio obowiązujących. Oskarżony konstruuje treść zarzutów apelacyjnych, dostrzegając fakt, że w sprawie doszło do wystąpienia jednej z bezwzględnych przyczyn odwoławczych mógł ograniczyć złożony przez siebie środek zaskarżenia jedynie do wskazania naruszenia przepisu art. 439 k.p.k. Stwierdzenie, bowiem przez sąd odwoławczy tego rodzaju naruszenia powoduje automatyczne uchylene zaskarżonego wyroku bez dokonywania oceny pozostałych zarzutów podniesionych w apelacji. Skoro sąd II instancji, w tymże przypadku obowiązany jest do uchylenia wyroku to analizę i ocenę pozostałych zarzutów apelacyjnych uznać należy za bezprzedmiotową i zbyteczną. W dniu składania apelacji w sprawie oskarżony miał zatem pełne prawo skonstruowania swojego środka odwoławczego w oparciu nawet tylko o tą jedną, bezwzględną przesłankę odwoławczą. W ocenie Sądu okręgowego nie można stawiać skarżącego w negatywnej sytuacji procesowej argumentując ten fakt zmianą przepisów postępowania, które miało miejsce po dniu złożenia apelacji w sprawie. Uznanie przez sąd odwoławczy, że zmiana regulacji art. 374 § 1 k.p.k. rozciąga się również na czynności dokonane na podstawie przepisów poprzednio obowiązujących pozbawiałaby skarżącego możliwości wywiedzenia skutecznych zarzutów apelacyjnych. Polska procedura karna nie przewiduje, bowiem instytucji uzupełnienia zarzutów apelacyjnych.

W związku z powyższym uznać należy, że nawet w obliczu uznania, iż w obecnym stanie prawnym nieobecność oskarżonego na rozprawie nie stanowi bezwzględnego naruszenia przepisów postępowania, a posiada charakter jedynie względnej przesłanki odwoławczej to względy lojalności procesowej wymagają, aby prawidłowo dostrzeżone przez oskarżonego uchybienie sądu skutkowało uchynieniem zaskarżonego wyroku i przekazaniem sprawy sądowi I instancji do ponownego rozpoznania. Zdaniem sądu odwoławczego nie można hołdować sytuacji, w której niekorzystna dla oskarżonego zmiana przepisów zdyskredytowałaby rozpoznanie zarzutów, które były skuteczne w momencie ich powołania przez oskarżonego w złożonej apelacji.

W związku z powyższym orzeczono jak w sentencji.

SSO Małgorzata Winkler- Galicka SSO Leszek Matuszewski SSO Ewa Taberska